

Merjünk több műanyag gyártmányt használni

Az európai műanyagiparnak a társadalmi elvárások, a politika és a globális verseny okozta feszültségek légkörében kell helytállnia. A német műanyaggyártók szövetségének (PlasticsEurope Deutschland) 2016 áprilisában tartott szakmai sajtókonferenciáján elsősorban az EU új körkörös anyaggazdálkodási „csomagjáról”, Kína piaci hatalmának növekedéséről és az építészeti műanyagokról való ismereteinek bővítéséről vitatkoztak.

Tárgyszavak: műanyagok alkalmazása; műanyag hulladék; hulladékkezelés; körkörös anyagforgalom; világpiac; építőipar.

A műanyag bevásárlótasakok, a tengerben felgyülemelő műanyag hulladékok tömegének növekedése és elterjedése, azok kezelésének, korlátozásának nyomán sok vita merül fel. Viták folynak arról is, hogy milyen lenne az élet műanyagok nélkül. A felmerülő kérdéseket a PlasticsEurope elnöke szerint is nehéz megválaszolni. A szövetség ezért széles körű felmérést végzett az európai tömegtájékoztató keretében, ahol minden érintettet véleménye megfogalmazására kértek fel. A kérdések elsősorban a műanyagok körkörös anyagforgalmának értékelésére, fejlesztésük irányaira és megítélésükre, „imázsukra” összpontosultak.

Az egyes ipari ágazatokban mindenekelőtt a náluk alkalmazott műanyagokról mondtak véleményt, az iparban azonban egyre jobban érvényesül a „műanyagok” társadalmi megítélése. Erre külön felmérést végeztek a lakosság széles körében. A műanyagokat az előző évi felméréshez hasonlóan az összes megkérdezett 70%-a nagyon, illetve túlnyomó részben pozitívan ítélte meg, 77% értékeli a műanyagipar tevékenységét. A piackutatás mégis ellentmondásos képet adott. A válaszokban ugyanis elvált egymástól a műanyagok funkciója és megjelenése a környezetben (elsősorban hulladékként). Ez legerősebben a műanyag gyártmányok mintegy 70%-át kitevő csomagolási termékek esetében nyilvánult meg. A megkérdezettek valamivel több mint a fele, a magasabban képzett fiataloknak pedig 70%-a ítélte ezeket károsnak. Ha ezt látják, már csak szemét a számukra, és nem gondolnak arra, hogy korábban csomagolóanyagként hasznos funkciója volt.

A visszaforgatás önmagában nem cél

Az Európai Bizottság körkörös anyaggazdálkodási csomagjának új átdolgozott változatán dolgozó egyik tagja szerint *manapság a műanyagokra gyakran már csak hulladék formájában figyelnek fel.* Ez a „csomag” többféle törvényi előírást fog tartalmazni, pl. a hulladékokra, a csomagolásokra, a szemétkerékekre vonatkozó irányelveket. Olyan

átfogó akcióttervet dolgoznak ki, melyek egyes gyártmányok teljes élettartamára és végső sorsát meghatározó intézkedésekre irányulnak; ebben figyelembe veszik a tervezést, az alkalmazást, a begyűjtést is. A kritikus anyagok hulladékát is hasznosítani kell, alternatív megoldásként pl. a hulladékok energiatermelést eredményező elégetésével. A hulladékok kezelésével összefüggő, gyártókat érintő kötelezettségeket nem szigorítják. A cél az anyagok körkörös forgalmának ésszerű és mértékadó szabályozása.

A PlasticsEurope „ember és környezet” alosztályának vezetője arra figyelmeztetett, hogy az európai jogszabályok a globális műanyagiparon belül nem vezethetnek gazdaságilag hátrányos versenyhelyzet kialakulásához. Kiemelt figyelmet követel a gyártmányok használat utáni végső sorsa. A hulladékok hasznosítása nem lehet öncélú feladat. A műanyag termékeket nem élettartamuk vége érdekében, hanem használatra gyártják. Elsőrangú cél az erőforrások kímélete és a hulladék csökkentése anyagtakarékosság révén, a visszaforgatás fontossága csak ezután következhet. Ennek az elvnek az alapján a műanyagok az egyre vékonyabb falú joghurtospoharakkal és egyre könnyebb vizespalackokkal nagyon is korszerűek.

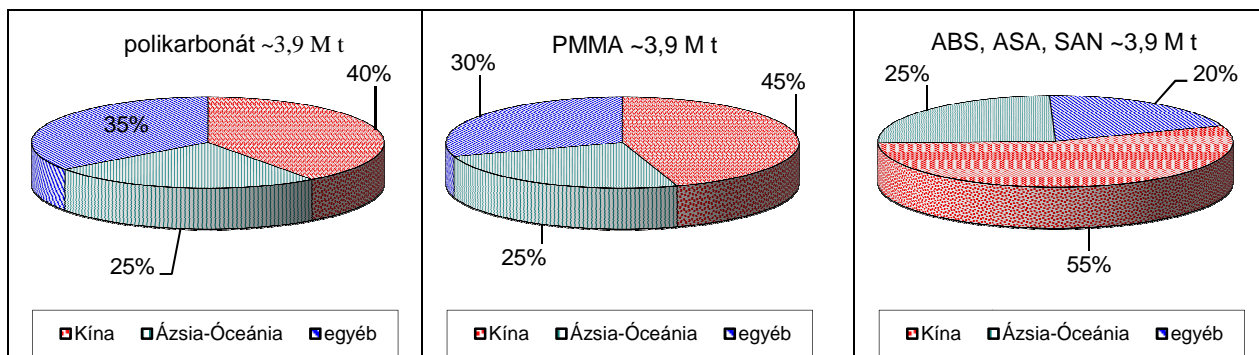
Európában a hulladékok kezelését átfogó törvényi előírások szabályozzák, ezek alkalmazása azonban még korántsem sem általános gyakorlat, *Csehországban a műanyag csomagolási hulladékok 52,1%-át, Németországban 47,5%-át, Szlovéniában 46,8%-át forgatják vissza, ezzel szemben Máltán csak 21,2%-át, Finnországban 20,0%-át, Franciaországban 25,4%-át. Az EU átlaga 40% körül van. Az Európai Bizottság a legalább 55%-os hatékonyságot tartja elfogadhatónak. Ez a célkitűzés az ipar számára nemcsak kvótát javasol, hanem a megvalósítás műszaki feltételeit is meghatározza, és megköveteli a visszaforgatott anyag megfelelő minőségének jellemzőit, amely révén a másodnyersanyag piacképessége biztosítható. Ennek megvalósításához még sokat kell tenni.*

Kína már ma is megelőzi az európai gazdaság eredményeit

A PlasticsEurope világ piacát és gazdaságát vizsgáló alosztályának vezetője és a Covestro AG (Leverkusen) munkatársa azt mutatta be, hogy mennyire különbözik a műanyag-felhasználás a különböző térségekben és országokban. Az indiai piac jól fejlődik, Brazíliában és Oroszországban a gazdaság viszont jelenleg gyengélkedik. Kínában csökken a fejlődés üteme, de így is meglehetősen magas. *Az utóbbi tíz évben Európához viszonyítva Kína megkétszerezte a világpiacon eladott vegyipari termékeinek forgalmát.* A forgalom Európában is növekszik, világpiaci részesedése azonban csökken, mert a távol-keleti térség országaiban a gazdaság sokkal gyorsabban bővül.

A műanyagok iránti kereslet összetétele Ázsiában a speciális típusok irányába tolódik el. A tömegműanyagokból, például polipropilénből és polisztirolból a világpiac egészéhez viszonyítva Kína kereslete annak mintegy 30%-a. A világ más térségeihez viszonyítva a távol-keleti országokban a műszaki műanyagok iránt az átlagosnál nagyobb igények jelentkeznek. A világ egészére vonatkoztatva, a sztiro-polimerek iránt Kína kereslete a piac 55%-át teszi ki. Polikarbonátból Kína részaránya 40% (1. ábra).

Becslések szerint a térségben a műanyagok mintegy felét Ázsiában gyártották, ebből Kínában 28%-át, Japánban 4%-át. A térségben a műanyaggyárak kapacitásának bővítése követi az igények növekedését. A piac bővülése nyomán a kínai vállalatok fokozott mértékben növelik az európai piacokra irányuló exportjukat.

1. ábra Néhány műanyagfajta 2015. évi felhasználásának becsléssel meghatározott megoszlása a világon Kína, Ázsia-Óceánia és a világ többi része között. A polimer megnevezése melletti szám a világon 2015-ben előállított teljes mennyiséget jelzi

Több műanyagot az építőiparba!

A Távol-Keletről erősödő verseny ellenére az európai műanyagipar a 2009-ben tapasztalt pénzügyi válságot követően megerősödött, bár a piac és a gazdaság helyzetét jelző mutatók a korábbi rekordévek színvonalát még nem érték el. *A csomagolóipar 40%-os részesedése mellett sikeresnek ítéltető az építőipar 20%-os felhasználása.* A piac elemzői szerint azonban a műanyagipar a potenciális lehetőségeket még korán sem használta ki. A műanyagok építőipari alkalmazásának előmozdítását segítő darms-tadi kutatóintézet (Institut für das Bauen mit Kunststoffen e.v., IBK) vezérigazgatója szerint ez nem kis mértékben az építészet szakembereinek magatartására vezethető vissza, mert figyelmen kívül hagyják a képzésük alatt a műanyagokról megszerzett ismereteiket. A hagyományosan alkalmazott anyagokat, a követ, a fát, az acélt és a betont jól ismerik. Az építészek képzésében azonban hiába keresné valaki a műanyagokkal tervezés tudományát.

Pedig a műanyagok műszaki jellemzői rendkívül nagy formagazdagságot kínálnak. A századforduló óta különösen a digitális forradalom és a számítástechnika fejlődése révén a termékfejlesztés számára olyan új távlatok nyílnak, amelyek az építészeket is modern megoldások alkalmazására ösztönzik. Az IBK a felsőszintű oktatás fejlesztését ösztönző alapítvánnyal (Bauen mit Kunststoffe) támogatja a jövő tanárainak, professzorainak képzését, illetve ezen túlmenően szervezi az iparvállalatok támogatásának formáit.

Összeállította: Pál Károlyné

Ebhardt, M.; Gründel, F.: Mehr Kunststoffe wagen. PlasticsEurope berichtet über Diskussionen, neue Gesetze und das Image von Kunststoffen = Kunststoffe, 106. k. 6. sz. 2016. p. 26–28.